

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733

BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000-105/604/9/2009. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva H. A. (a továbbiakban: Panaszos) által benyújtott panasz tárgyában – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 290/2010. (V. 19.) számú állásfoglalása megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. §-ának (1) bekezdése *a*) és *c*) pontjára és (2) bekezdésére, valamint 109. §-ának (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságra – a Fővárosi Bíróságnak címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Bírósághoz, a 1027 Budapest II. kerület Csalogány u. 47-49. címre közvetlenül is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) Panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

I.

INDOKOLÁS

A Panaszos beadványában előadta, hogy 2009. július 4-én a Budapest, V. kerület Erzsébet téren „spontán tüntetésen” vett részt, melynek során társaival a fűben ült, ekkor a rendőrök 19:50 órakor „erőszakkal” kiemelték a tömegből és „paprikasprét” használtak vele szemben. Igazoltatása után személyes tárgyait elvették, majd előállították a Gyorskocsi utcába, ahol „fogdába zárták”. Másnap 03:16 órakor szabadon engedték. Előállítás alatt „tájékoztatást nem kapott”, előállításának okát nem közölték. A Panaszos beadványában hangsúlyozta, hogy: „A rendőri felszólításnak azért nem tettem eleget, mert alkotmányos alapjogomat gyakoroltam azzal, hogy spontán tüntetésen vettem részt.”

A Panaszos a rendőri intézkedés kapcsán kifogásolta:

- a vele szemben alkalmazott kényszerítő eszközök indokoltságát és használatát,
- előállításának okát, jogszerűségét,
- az előállításával kapcsolatos felvilágosítás elmaradását.

II.

H. A. panaszát a Panasztestület megvizsgálta és 2010. május 19-én, a 290/2010. (V. 19.) számú állásfoglalásában megállapította, hogy súlyosan sérült a Panaszos tisztességes eljáráshoz való joga (a rendezvény feloszlásának megkezdésekor a Rendőrség nem közölte a terület elhagyásának az indokát), továbbá súlyosan sérült az emberi méltósághoz és a személyi szabadsághoz fűződő alapjoga (az előállítás indokolatlan és aránytalan időtartama és a bilincselés alkalmazása miatt).

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelem esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

A panaszolt rendőri intézkedés tevékenységsorozata összetett tényállást képezett, amelynek minden részletre kiterjedő tisztázására formalizált eljárásban a Panasztestületnek – törvényi felhatalmazás hiányában – nem volt módja, azonban a Ket. alapján folytatott eljárásban történő döntés előkészítése azt szükségessé tette. A tényállás tisztázására foganatosítandó eljárási cselekmények az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésében biztosított 15 napos ügyintézési határidőn belül nem voltak végrehajthatók, ezért a Ket. 33. § (7) bekezdése alapján az ügyintézés határidejének meghosszabbítása felől végzésben döntöttem.

A Panaszost 29000-105/604/5/2009. RP. számú végzésemmel nyilatkozattételre hívtam fel, azon kérdés tekintetében, hogy a vegyi eszköz alkalmazásával kapcsolatos panaszait fenntartja-e, valamint ezeket milyen bizonyítási eszközökkel támasztja alá. Erre azért volt szükség, mert az eljárás során a Panaszossal szembeni intézkedés jogalapját meghatározó tényekre vonatkozó rendőri jelentés, továbbá a Panaszos állítása ellentmondásos következtetésre vezethettek. A Panaszos a nyilatkozattétel jogával a törvényes határidőn belül nem élt, így a panaszt a rendelkezésre álló adatok alapján bíráltam el.

III.

A rendelkezésre álló rendőrségi okiratokból a következők állapíthatók meg.

Budapest rendőrfőkapitánya a 01000/36775/2009. ált számú egyedi utasításával 2009. július 4-én 00:00 órától 24:00 óráig Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el.

A fokozott ellenőrzés elrendelésére az egyedi utasítás indokolása alapján azért került sor, mivel Budapest területére – 2009. július 4. napjára – több tömegrendezvény megtartását jelentették be, a rendezvényeken jelentős számú ember megjelenésére számítottak. Mivel a közelmúltban megrendezett tömegrendezvények alkalmával több alkalommal került sor rendzavaró, garázda cselekményekre, ezért az események biztonságos lebonyolítása, a gyülekezési joggal élők biztonságának garantálása érdekében indokolt volt a fokozott ellenőrzés elrendelésére. Az egyedi utasítás végrehajtásában résztvevő rendőri állománynak feladatként meghatározásra került, hogy a fokozott ellenőrzés keretei között kísérik figyelemmel a rendezvényre érkezőket, akadályozzák meg az esetleges jogsértések kialakulását, majd ennek biztosítása érdekében hajtsanak végre igazoltatásokat, ruházat és csomagátvizsgálásokat. Az állomány feladata volt az esetlegesen megbomló rend helyreállításában való közreműködés, jogsértés esetén a szükséges intézkedések végrehajtása.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) 01000-105-716-7/2009.P. számú, a Panasztestületnek írt válaszlevelében foglaltak szerint 2009. július 4-re Budapest területére 16 bejelentés érkezett a Rendőrséghez, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) hatálya alá tartozó rendezvény megtartásáról, ezen belül hét rendezvényt kívántak az V. kerületben tartani. Két bejelentő a Szent István térre, két bejelentő a Kossuth térre, további egy-egy bejelentő az Arany János utcába, a Markó utcába és a Nádor utcába jelentett be rendezvényt. A két Szent István téri rendezvény napirendjeként a következőket jelölték meg: „beszéd a Szabadság téren zajlott jogsértésekről”, illetve „szimpátiatüntetés a koncepciók perék áldozatai mellett”; az egyik Kossuth téri rendezvény célja a következő volt: „tiltakozó tüntetés a Szabadság téri tüntetés megtiltása miatt”, míg a másik Kossuth téri rendezvény bejelentője napirendet nem jelölt meg.

Annak ellenére, hogy az V. kerület Erzsébet térre a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvényt nem jelentettek be 2009. július 4-re, aznap délután mégis több száz fős tömeg jelent meg ott azzal a céllal, hogy egy bejelentés nélküli rendezvényen vegyenek részt.

A megjelenteket 16:58 órakor szólították fel a terület elhagyására, figyelmeztették a helyszínen maradókat, hogy igazoltatásuk után előállítások végrehajtására kerül majd sor. Mivel a felszólításnak nem engedelmeskedtek 17:19 órakor a rendőrök megkezdték a kilátásba helyezett igazoltatásokat és előállításokat. A tömeg 18:07 órakor a rendőröket megtámadta, kővel, palackokkal, betondarabokkal dobálták a sorfalat, és ezt többszöri felszólítás ellenére sem hagyták abba. A BRFK 01000-105-794-7/2009.P. számú, a Panasztestületnek írt válaszlevelében foglaltak szerint a felszólítások és figyelmeztetések 20:31 óráig folyamatosan jól hallhatóan folytatódtak. Az események kapcsán összesen 190 főt állítottak elő az Erzsébet térről.

A Panaszos előállításáról készült 01000/548410/2009/id. számú rendőri jelentés szerint a Panaszos igazoltatására az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján, ruházatátvizsgálásra az Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján, testi kényszer alkalmazására az Rtv. 47. §-a alapján, bilincs alkalmazására a 48. § c) és d) pontjai alapján, míg előállítására az Rtv. 33. § (2) f) pontjának I. fordulata alapján került sor.

A jelentés rögzíti az előállításához vezető eseményeket, illetve az előállítás során történeteket. A jelentést készítő rendőrök 2009. július 4-én csapatszolgálati feladatokat láttak el Budapest területén. A jelentés szerint „(...) nevezett személyt, illetve a tömeget több alkalommal felszólították, hogy a jogellenes magatartásukkal hagyjanak fel és távozzanak a területről. Nevezett személy azonban a folyamatos felszólítások ellenére sem volt hajlandó a rendőri felszólításnak eleget tenni, továbbá a tömegbe kapaszkodva ellenállt az ellene irányuló rendőri intézkedésnek is. Ezért a Rendész 1-es (Kiss Kálmán r. őrnagy) utasítására megkezdtük a személyek kiemelését. A helyszínen H. A. ellen testi kényszert alkalmazva a két karját megragadva, a tanult önvédelmi módszerrel karjait hátrafeszítettük, majd a tömegből kiemeltük.”

Az intézkedő rendőrök 19:50 órakor kaptak utasítást a Panaszos előállítására, szabálysértés továbbfolytatása miatt. Testi kényszer, illetve bilincselés alkalmazását követően a Panaszost előállították a BRFK Gyorskocsi utcai objektumába.

A rendőri jelentés, a hozzá csatolt nyilatkozat és igazolás szerint a Panaszos nem kérte előállításáról hozzátartozójának értesítését, de figyelemmel a Panaszos életkorára (fiatalkorú) és az Rtv. 18. § (1) bekezdés utolsó mondatában¹ megfogalmazott, a Rendőrséget terhelő értesítési kötelezettségre, tájékoztatták a Panaszos törvényes képviselőjét a Panaszos személyes szabadságának korlátozásáról. Ugyancsak a jelentés, illetve a hozzácsatolt igazolás szerint az előállítás 2009. július 4-én 19:50 órától, 2009. július 5-én 03:16 óráig tartott. Az előállítás időtartama alatt – a nyilatkozat, illetve az igazolás tanúsága szerint – élelmezése megtörtént, sérülése vagy panasza nem keletkezett, jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást és az előállítás okáról, annak várható időtartamáról való tájékoztatást megkapta. Az iratokból megállapítható, hogy az előállítás során a Panaszos meghallgatására nem került sor.

A Panaszossal szemben az intézkedő rendőrök a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 142/A. § (1) bekezdés² alapján, garázdaság szabálysértése miatt feljelentést tettek. Tekintettel arra, hogy ezen szabálysértés miatti eljárás bírósági hatáskörbe tartozik, a feljelentést a Pesti Központi Kerületi Bíróságra továbbították.

IV.

Az ismertetett bizonyítékok alapján az alábbi tényállást állapítottam meg.

2009. július 4-én délután, több száz fős tömeg tagjaként a Budapest V. kerület Erzsébet téren, a Panaszos a jelen volt egy előre be nem jelentett, a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvényen. A rendőri erők a helyszínen hangosbemondón keresztül 16:58 órától kezdődően több alkalommal felszólították a téren tartózkodókat, hogy jogsértő magatartásukat

¹ Rtv. 18. (1) bekezdés utolsó mondata szerint:

„Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.”

² A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 142/A. § (1) bekezdése szerint:

„Aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, elzárással vagy százötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.”

hagyják abba, távozzanak, illetve figyelmeztették őket, hogy aki nem tesz eleget a felszólításnak, azt igazoltatják majd előállítják³. 17:19 órától megkezdték a kilátásba helyezett intézkedések foganatosítását. A helyszínen tartózkodó Panaszos, a felszólítások ellenére – a teret hagyja el – nem engedelmeskedett, holott a felszólítások a hangosbemondón keresztül szakadatlanul, jól hallhatóan ismétlődtek.

A Panaszos, a felszólításoknak ellenállva, több társával a földre ült, és ellenállásukat erősítendő, karjaikat összefonták a mellettük ülők karjaival. Az intézkedő rendőrök az eredménytelen felszólításokat követően a Panaszost testi kényszerrel „elválasztották” társaitól. A Panaszos bilincselése, ruházatátvizsgálása, igazoltatása és személyazonosító adatainak rögzítése után, szabálysértés abbahagyására irányuló felszólítás ellenére történő továbbfolytatása miatt, 2009. július 4-én 19:50 órakor előállították a BRFK Budapest, II. kerület Gyorskocsi u. 31. szám alatti objektumába. Az előállítás végrehajtásakor tájékoztatták előállításának okáról, majd az intézkedés végrehajtását követően tájékoztatták jogairól. A Panaszos nem kérte hozzátartozója értesítését. Az előállító helyiségbe történő befogadására 2009. július 5-én 01:32 órakor került sor, élelmezését 02:40 órakor hajtották végre. A Panaszost 2009. július 5-én 03:16 órakor szabadon engedték, az előállításról a részére kiadott igazolás, illetve az általa kézzel írott nyilatkozat tanúsága szerint az előállítással kapcsolatban ekkor panaszt nem terjesztett elő. A Panaszos ellen az intézkedő rendőrök, garázdaság szabálysértése miatt szabálysértési feljelentést tettek.

Az eljárás során szükségessé vált a panaszolt intézkedésben résztvevő rendőri erők által adott tájékoztatás tartalmának vizsgálata is, nevezetesen, hogy megjelölték-e, és ha igen mely okot jelölték meg a tér elhagyására történő felszólítás alapjaként. Minderre kizárólag a Panaszos szabálysértés gyanúját felvető cselekményének alábbi értékelése érdekében került sor. Figyelemmel a Fővárosi Bíróság 20.K.34.132/2008/20. számú ítéletére is a vizsgálat és az ez alapján a fenti kérdésben hozott döntés nem érinti az illetékes bíróság törvényben biztosított azon kizárólagos jogát, hogy a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény feloszlata jogellenességének kérdésében érdemben döntsön⁴.

Az intézkedés jogalapját a BRFK vezetője által egyedi utasításban elrendelt fokozott ellenőrzés⁵, valamint e feladatok ellátása során észlelt, a Panaszos által tanúsított magatartás,

³ A helyszínen készült videó-felvétel alapján a felhívás szövege:

„Hölgyeim és Uraim! A rendőri erők műveleti parancsnoka nevében tájékoztatom Önöket, hogy a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény hatálya alá tartozó rendezvényen vesznek részt. Megkérem / a törvény nevében felszólítom Önöket, hogy a jogsértő magatartásukat hagyják abba, oszoljanak szét, a területet (a Bajcsy-Zsilinszky úton/a Károly körúton) az Astoria irányába hagyják el! Ellenkező esetben a rendőrség a rend helyreállítása érdekében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 59. § (1) bekezdésében foglalt intézkedéseket és kényszerítő eszközöket fog alkalmazni.”

⁴ Gytv. 14. § (3) bekezdése szerint:

„Ha a rendezvényt felosztatják, a rendezvény résztvevője a felosztatástól számított tizenöt napon belül pert indíthat a felosztatás jogellenességének megállapítására.”

A Fővárosi Bíróság 20.K34.132/2008/20. számú ítéletének indokolásában kifejtette, hogy:

„(...) a Független Rendészeti Panasztestület az állásfoglalásában és az alperes is határozatában nem a jogszabályoknak megfelelően járt el, amikor a demonstráció jogszerű oszlatásával kapcsolatosan érdemben állást foglalt. Ugyanis arra kizárólag a Fővárosi Bíróságnak lett volna hatásköre, és illetékessége a fentebb említett Gytv. 14. (3) bekezdésében foglaltak alapján, az erre irányuló kereseti kérelem kapcsán.”

⁵ Rtv. 30. §-a szerint:

„(1) A Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

illetve elkövetett cselekmények képezik. A Panaszos a több órán át folyamatosan elhangzó felszólításának nem engedelmeskedett, ekkor nyilvánvalóan megszegte azon törvényi rendelkezésből eredő kötelezettségét, hogy a rendőri intézkedésnek engedelmeskedjen⁶. Önmagában e tipikus magatartást a jogszabály szabálysértésként büntetni rendeli⁷, az intézkedő rendőr pedig előállíthatja azt a személyt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló rendőri felszólítást követően tovább folytatja, továbbá azt is, akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható⁸.

Ezek alapján tényszerűen megállapítható, hogy a panaszolt előállítás kellő joggalappal történt, hangsúlyozva azt a tényt is, hogy az előállítás alapjául szolgáló, az intézkedéskor tapasztalható tények alapján dönt a rendőr az előállításról. Ilyen esetekben az előállításához a törvényben megkövetelt szabálysértés, vagy bűncselekmény gyanúja nem éri, nem is érheti el a büntetőjogi, vagy szabálysértési jogi felelősség megállapításához szükséges megalapozottság szintjét. Azaz amennyiben az intézkedés során a rendőr számára komolyabb mérlegelés nélkül megállapítható, hogy az intézkedés alá vont személy magatartása a tapasztalt körülmények alapján a szabálysértés, vagy a bűncselekmény lehetőségét nyilvánvalóan felveti, ez kellő alapot szolgáltat az előállításra.

Az előállítás során alkalmazott kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs) kapcsán fontos kiemelni, hogy a Panaszos a tömeg részeként a földön ülve, összekapaszkodva próbálta megakadályozni a rendőri intézkedést. Véleményem szerint az, hogy valaki a társaival összekapaszkodik, és célzatos erő kifejtéssel áll ellen a rendőri intézkedésnek, komoly erőt fejt ki ennek érdekében, mindenképpen aktív ellenszegülésnek tekinthető. Ezek alapján a Panaszossal szemben foganatosított testi kényszer⁹ alkalmazása, amely testi erővel kényszerítette cselekvésre a Panaszost (tömegből való kiemelés) és a bilincselés¹⁰ használata,

(2) A Rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.

(3) A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

(4) A Rendőrség a nyilvános forgalom számára nyitva álló helyen őrizetlenül hagyott, a közbiztonságra veszélyt jelentő tárgyat szükség esetén az elvárható gondossággal eltávolíthatja, megsemmisítheti.”

⁶ Rtv. 19. § (1) bekezdés alapján:

„A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.”

⁷ Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 23.) Kormányrendelet 40/A. § (1) és (2) bekezdései szerint:

„(1) Aki a rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.”

⁸ Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján:

„aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.”

⁹ Rtv. 47. §-a szerint:

„A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.”

¹⁰ Rtv. 48. § c) és d) pontjai szerint:

amely a tömegből való kiemelést követő további ellenszegülés-, illetőleg szökés lehetőségének a megakadályozására és megtörésére irányult, jogszerű, szakszerű és arányos volt.

Mindezek alapján megállapítom, hogy a személyes szabadság korlátozásának (előállítás) okával és jogszerűségével, továbbá a kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs) alkalmazásával kapcsolatos panasz alaptalan, ezért azt elutasítom.

A Panaszos beadványában azt állította, hogy a Rendőrség vele szemben vegyi eszközt alkalmazott („*paprikasprét használtak ellenem*”), ezzel kapcsolatosan az alábbiakat állapítottam meg.

A 01000/548410/2009/ id. számú rendőri jelentés alapján az intézkedő rendőrök nem alkalmaztak a Panaszossal szemben vegyi eszközt.

A Panaszos állítása, illetve a rendőri jelentés kapcsán észlelt ellentmondás feloldása érdekében, a Ket. 51. § (2) bekezdése I. fordulata alapján¹¹ a Panaszost nyilatkozattételre hívtam fel. A Panaszos a végzésben megállapított nyilatkozattételi határidőben nem tett nyilatkozatot, ezért az ellentmondás kapcsán a Ket. 51. § (2) bekezdés II. fordulata¹² szerint hoztam e kérdésben döntést.

A Ket. 51. § (2) bekezdés II. fordulata alapján, „*Ha az ügyfél a kérelmére indult eljárásban a hatóság felhívására nem nyilatkozik, a hatóság a rendelkezésekre álló adatok alapján dönt, (...)*”, ezen törvényi rendelkezést figyelembe véve, a rendelkezésekre álló rendőrségi iratokat vettem alapul, és megállapítottam, hogy a Panaszossal szemben vegyi eszköz alkalmazására nem került sor, így az ezzel kapcsolatos panaszt elutasítom.

A Panaszos indokolatlannak tartotta továbbá a vele szemben alkalmazott kényszerítő eszközök fogatosítását.

A rendelkezésre álló dokumentumok alapján megállapítható, hogy a Panaszossal szemben testi kényszer, illetve bilincs (kényszerítő eszköz) került alkalmazásra. Ezzel kapcsolatos álláspontom az, hogy a Panaszosnak alappal kellett arra számítania, hogy a rendezvényt a Rendőrség fel fogja oszlatni és kényszerítő eszközt fog alkalmazni, ugyanis erről hangosbemondón keresztül tájékoztatták a téren összegyűlteket¹³. A Panaszos a többszöri felszólítás ellenére sem hagyta el a helyszínt, holott lett volna rá lehetősége.

„A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy c)szökésének megakadályozására,
d) ellenszegülésének megtörésére.”

¹¹ Ket. 51. § (2) bekezdés I. fordulata szerint:

„*Ha a tényállás tisztázása azt szükségessé teszi, a hatóság az ügyfelet a kérelmére indult eljárásban nyilatkozattételre hívhatja fel.*”

¹² Ket. 51. § (2) bekezdés II. fordulata szerint:

„*Ha az ügyfél a kérelmére indult eljárásban a hatóság felhívására nem nyilatkozik, a hatóság a rendelkezésre álló adatok alapján dönt, vagy a 31. § (2) bekezdése alapján megszünteti az eljárást.*”

¹³ A helyszínen készült videó-felvétel alapján a felhívás szövege:

„*Hölgyeim és Uraim! A rendőri erők műveleti parancsnoka nevében tájékoztatom Önöket, hogy a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény hatálya alá tartozó rendezvényen vesznek részt. Megkérem / a törvény nevében felszólítom Önöket, hogy a jogsértő magatartásukat hagyják abba, oszoljanak szét, a területet (a Bajcsy-Zsilinszky úton/a Károly körúton) az Astoria irányába hagyják el! Ellenkező esetben a rendőrség a*

A Legfelsőbb Bíróság egy másik eset kapcsán megállapította, hogy: „(...) a felperes rendőri intézkedéssel szembeni panasz megtételével fejezheti ki egyet nem értését az ellene foganatosított intézkedéssel szemben, azonban a helyszínen - ellenszegülésével - nem bírálhatja felül a rendőri intézkedés jogszerűségét, a rendőri felszólításnak egyet nem értés esetén is köteles eleget tenni.(...)”¹⁴

Egy másik ügyben hasonló megállapításra jutott az Emberi Jogok Európai Bírósága is: „A Bíróság felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy a kérelmező elmulasztotta saját magatartásának kritikai értékelését akkor, amikor azon egyszerű kötelezettséggel találta magát szemben, hogy eleget tegyen a rendészeti szervek egyik tagja által hozzá intézett törvényes felszólításnak – ez a kötelezettség egy demokratikus társadalomban az általános állampolgári kötelezettségek része.”¹⁵

Tekintettel arra, hogy a Panaszos a folyamatos rendőri felszólításoknak ellenszegült, a teret nem hagyta el, ezért a rendőrök – ellenszegülésének megtörésére – vele szemben testi kényszert alkalmaztak¹⁶ és kiemelték a tömegeből, majd ezt követően a további esetleges ellenszegülés, vagy szökésének megelőzése érdekében megbilincseltek¹⁷.

Az Rtv. indokolása szerint a bilincs a további ellenszegülés, a szökés és a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz, alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül is szóba jöhet: „(...) alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbe vétel) alkalmazható.” Az Rtv.-ben foglaltak, valamint az ahhoz fűzött magyarázat alapján az intézkedő rendőrök jogszerűen, szakszerűen és indokoltan, továbbá az arányosság követelményeinek figyelembevételével alkalmazták a kényszerítő eszközöket, így ezek alapján megállapítom, hogy a kényszerítő eszközök használata kapcsán alapjogsérelem nem történt.

rend helyreállítása érdekében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 59. § (1) bekezdésében foglalt intézkedéseket és kényszerítő eszközt fog alkalmazni.”

¹⁴ Lásd: BH2009. 382 – Az előállítás jogszerű annak a szabálysértést elkövetőnek, aki a rendőri intézkedésnek ellenszegül, és a demonstráció szándékával nem hagy fel (1994. évi XXXIV. törvény 33. §, 92.§, 93. §, 1989. évi III. törvény 2. §)

¹⁵ Barta kontra Magyarország ügyben (26137/04. számú kérelemre) Emberi Jogok Európai Bírósága által hozott ítélet 71. pont.

¹⁶ Lásd: 9. számú lábjegyzet.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 59. § (1) és (2) bekezdései szerint:

„(1) Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

(2) A testi kényszer alkalmazása során a rendőr felhasználhatja az önvédelmi fogásokat is.”

¹⁷ Lásd: 10. számú lábjegyzet.

Az előállítás időtartama kapcsán álláspontom szerint az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján az előállítás nem csupán az eljárás azonnali lefolytatása céljából fogantatosítható, hanem a szabálysértés továbbfolytatása miatt is. Az idézett törvényhely alapján megállapítható, hogy nincs olyan előírás, amelyik kötelezővé tenné az előállítottak előállítás időtartamán belül történő meghallgatását, illetve velük szemben egyéb eljárási cselekmény fogantatosítását.

Az előállítás, mint rendőri intézkedés csak az adatok felvételét, illetőleg a tényállás rögzítését foglalja magában, semmiféle érdemi döntést nem eredményez. Az előállított követően felvett adatok birtokában mérlegel és dönt a rendőrhatalóság arról, hogy az előállított személlyel szemben milyen eljárási cselekményt fogantatosít.¹⁸

Az előállítás fogantatosítása során, objektív okokból – ez előállítással kapcsolatos egyes rész-cselekmények elvégzése miatt (pl. az előállított személyek jogainak biztosítása, teljesítése, orvosi vizsgálata) – az előállítással kapcsolatos eljárási cselekmények elvégzése, ténylegesen 19:50 órától másnap 03:16 óráig tartott (hat óra huszonhat perc).

„Az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”¹⁹

A bírói jogalkalmazási gyakorlat egyes ügyekben (Fővárosi Bíróság 20.K. 32.593/2007/8. számú ügy²⁰) szintén arra az álláspontra helyezkedett, hogy ha az előállítás a Rendőrség túlterheltsége miatt hosszabb – a törvényes időtartamot meg nem haladó – ideig tart, az előállítás nem veszti el jogszerűségét. Ezt igazolja a törvényi szabályozás is, amely úgy rendelkezik, hogy az előállítás „a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át (...)” tarthat. A szükséges idő ez esetben nyilvánvalóan az előállítás során – a hatóság számára kötelezően előírt – elvégzendő feladatokhoz (lásd: 17. számú lábjegyzet) szükséges időt jelentette.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a Panaszos a Panasztestületnek eljuttatott beadványában, nem sérelmezte az előállítás időtartamát.

A Panaszos azon sérelme kapcsán, miszerint nem kapott előállításával kapcsolatos felvilágosítást, a BRFK által a rendelkezésemre bocsátott dokumentumok alapján az alábbiakat állapítottam meg.

A 01000/548410/2009/ id. számú rendőri jelentés mellé csatolt, a Panaszos által aláírt nyilatkozat szerint: jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást megkapta, az előállítás okáról, annak várható időtartamáról való tájékoztatást megkapta, a vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel kapcsolatban panasszal nem élt, élelmezése

¹⁸ Fővárosi Bíróság 20.K.32.593/2007/8. számú ítélet indokolásának részlete

¹⁹ Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdése.

²⁰ Fővárosi Bíróság 20.K.32.593/2007/8. számú ítélet indokolásában kifejtette:

„A demonstráció miatt előállított személyek nagy számára figyelemmel a bíróság nem tartotta felperes 2007. február 3. 12.10 órától 19.50 óráig tartó – azaz 7 óra 40 percet kitevő – előállításának időtartamát jogszerűtlennek, mert az Rtv. 33. § (3) bekezdés szerint ez a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja a személyi szabadságot, a felperes vonatkozásában alkalmazott előállítás ideje pedig ezt nem haladta meg.”

meg történt. A jogorvoslat lehetőségéről szóló közlést a Panaszos által aláírt és átvett a rendőri jelentéshez csatolt igazolás is bizonyítja. A Rendőrség tehát eleget tett törvényi kötelezettségének, amikor közölte a Panaszossal az előállítás fent részletezett indokát és okát, illetve a rendőri intézkedéssel kapcsolatos jogorvoslat lehetőségeit²¹.

A fentiek alapján a panasz ezen része is alaptalan.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

V.

A Panasztestületnek a jelen ügy kapcsán kialakított állásfoglalásában az előállítás időtartamára, a kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozóan tett megállapításaival és az azokból levont következtetésekkel a határozat IV. részében foglalt indokok alapján nem értek egyet.

A Panasztestület állásfoglalásában a Panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét is megállapította miszerint:

„(...) a szétozlatásra irányuló felszólítást – a távozás irányának közlése mellett – megfelelően tartalmazta, azonban a Gytv.-re való általános hivatkozás mellett nem jelölte meg a tömegosztatás közelebbi indokát. Ez a hiányosság különösen annak fényében aggályos, hogy nem csupán a tájékoztatás maradt el, hanem – ahogy azt a rendelkezésre álló adatok mutatják – a rendőrség sem volt az utasítás kiadásakor tisztában azzal, hogy milyen jogalappal alkalmazza a tömegosztatást, mint kényszerítő eszközt. (...) Azzal tehát, hogy a rendőrség a helyszínen nem jelölte meg a tömegosztatás jogalapját, mint intézkedésének célját megsértette a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogát.”²²

A Panasztestület e kérdés kapcsán képviselt álláspontjával az alábbi indokok alapján nem értek egyet.

A rendőri intézkedést megelőző felszólítás egyértelmű utalást tett arra, hogy a rendezvény jogellenes, ezért kell a felszólított személyeknek a helyszínt elhagyniuk. A jogellenességre vonatkozó rendőrségi állítást az Rtv. szerint a Panaszos a helyszínen nem mérlegelhetette, és engedelmisségét sem tehetette mérlegelése eredményétől függővé (lásd 4. számú lábjegyzet). Egyébiránt a rendőri közlemény (lásd 3. számú lábjegyzet) tartalma közvetve sem okozott joggal való megfosztást, a Panaszost jogsérelem emiatt nem érte.

E helyütt is hangsúlyozom, hogy az eljárás során szükségessé vált a panaszolt intézkedésben résztvevő rendőri erők által adott tájékoztatás tartalmának vizsgálata is, nevezetesen, hogy megjelölték-e a tér elhagyására történő felszólítás jogalapját. Minderre csak a panaszos szabálysértés gyanúját felvető cselekményének értékelése érdekében került sor. A Gytv. alapján – a Fővárosi Bíróság 20.K.34.132/2008/20. számú ítéletére is

²¹ Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján:

„Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

²² Panasztestület 290/2010. (V. 19.) számú állásfoglalásának V. részének 43. oldal második és harmadik bekezdése.

figyelemmel (lásd 4. számú lábjegyzet) – a vizsgálat és az ez alapján a szabálysértés gyanújának kérdésben hozott döntés nem érinti az illetékes bíróság törvényben biztosított ama kizárólagos jogát, hogy a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény feloszlataja jogellenességének kérdésében érdemben döntsön.

A Panasztestület 290/2010. (V. 19.) számú állásfoglalásában több oldalon keresztül a panaszügyön túlmutató, általános, a rendezvény feloszlataja jogszerűségét is érintő megállapításokat is tesz, ezért fontosnak tartom leszögezni, hogy a jelen döntés kizárólag a panaszban sérelmezett intézkedések jogszerűségét vizsgálja, és a lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás nem terjedt ki – a fent írtak alapján nem is terjedhetett ki – a Panasztestület állásfoglalásában tett valamennyi – a konkrét panaszon túlmutató – megállapításra.

Mivel a Panasztestület állásfoglalásától való eltérések indokolását a törvény kizárólag a jelen határozatban foglaltakkal kapcsolatban teszi kötelezővé²³, ezért a Panasztestületnek az Erzsébet téri rendezvényekre összességében tett megállapításaira jelen határozatomban nem térek ki.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- *a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény XII. fejezete;*
- *a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) és 326. § (7) bekezdése;*
- *a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 51. § (2) bekezdés I. és II. fordulata, a 100. § (1) és (2) bekezdései, 109. § (1) és (3) bekezdései;*
- *a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 18. § (1) bekezdésének utolsó mondata, a 19. § (1) bekezdése, a 29. § (3) bekezdése, a 30. §-a, a 31. § (1) bekezdése, a 33. § (2) bekezdés f) pontja, valamint (4) bekezdése, a 47. §-a, a 48. § d) pontja, a 92. § (1) és (2) bekezdései és a 93/A. § (7) és (9) bekezdései;*

²³ Rtv. 92. § (1) és (2) bekezdése alapján:

„(1) Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette - választása szerint - panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

(2) Akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.”

Rtv. 93/A. (7) bekezdése alapján:

„(7) Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő tizenöt napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni.”

- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 51. § (3) bekezdése, az 59. § (1) és (2) bekezdései;
- a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 14. § (3) bekezdése;
- az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 23.) Korm. rendelet 40/A §-a,
- a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 142/A. § (1) bekezdése.

Budapest, 2010. augusztus 5.

**Dr. Hatala József r. altábornagy sk.
országos rendőrfőkapitány**